

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: Grațian Capătă.

Preocupări.

Puterea educativă a basmului.

Cine n'a stat de vorbă cu „*Unchiușul Sfântos*” și cine n'a ascultat poveștile lui pe la șezători, pe la priveghiuri, dar mai ales cine l-a ascultat și n'a rămas uimit, cu mintea rătăcită și cu privirea fixă într'un *ce* necunoscut sugerat de firul basmului și de talentul basmuitorului?!...

Cei care au trăit în mijlocul sătenilor și au luat parte la obiceiurile lor patriarhale, fie numai de curiozitate, au putut vedea deșteptându-li-se sentimente pe care numai basmul și basmuitorul le știe evoca și s'au putut convinge totodată că poporul, în basmele sale, trăește în cele mai neprihănite principii moralo-religioase în care binele și credința, recunoștința și speranța sunt cele mai de valoare calități, iar realizarea apare ca o concluzie fatală a acestora.

Privilegiul acesta e rezervat însă celor ce cu credință nestramutată păstrează comorile strămoșești, e rezervat acelor ce nu știu ce-s vorbele păsărești și nu cunosc ultimele mode.

* * *

Felul cum a știut poporul să-și aleagă eroii basmelor, să creeze timpul, locul și desfășurarea lor mărturisesc o meditațiune voită din necesitatea de a-și

explica misticismul pe care neputându-l intui altfel, l-a personificat în diferiți monștri, care poate au fost, atribuindu-le defecte de care însăși ar fi voit să se păzească, iar ceea ce ar fi dorit să aibă: sentimente nobile, imaginația lui le-a întruchipat în personaje simpatice desprinse adesea din lumea reală. Astfel basmele s'au creat cu un scop bine determinat: acela de a intui sentimentele, glorificând și stimulând pe cele bune și înferând totodată pe cele rele.

A fost odată..., peste nouă hotare..., pe când se potcovea puricele..., în împărăția lui Verde-Împărat..., etc., etc., sunt noțiuni de timp și spațiu, pe care poporul le-a imaginat pentru a fi cât mai expresiv evitând astfel definițiunile searbede și fără de înțeles.

Ceea ce face însă din basmele poporului o putere impresivă covârșitoare, este, alături de fantasmă, continuitatea de expunere care cu anevoie o poți obține cetind și mimica basmuitorului. Inseparabilitatea lor este o condiție esențială și o armă puternică la îndemâna educatorului pentru a lupta împotriva relelor porniri și mai ales, pentru a sădi dintru început calități alese în sufletul copiilor. Faptul acesta face ca basmul să aibă o înrâurire mare asupra sufletului iar pentru aceasta se impune o condiție esențială propunătorului — când e vorba de școală — aceia de a avea talent la povestit căci basmele se poartă legate în saci sau purtate cu traista pe la șezători de vreun bătrân cu lipiciu la vorbă.

Înrâurirea pe care au avut-o basmele asupra poporului românesc, ne-o dovedesc cu prisosință calitățile lui. Credincios până la bigotism, bun și iertător fără margini, darnic și milos până la sacrificiu, chipeș și viteaz fără pereche, poporul românesc se renaște par'că în *fiul cel mai mic* al povestii care cu credință nestrămutată își încearcă și el norocul. E bun și iertător cu toți, e darnic, e milos, e ascultător de cei ce-i vor binele și gata de jertfă când se vede în pericol; e frumos, e chipeș, e viteaz, e răbdător și la

nevoe ştie să sacrifice sânge din sângele său şi carne din carnea sa pentru a-şi învinge duşmanul.

Astfel privit basmul poate fi considerat ca o şcoală aparte în care poporul şi-a format sentimentele lui, o şcoală prin care singur se face cunoscut lumii şi în modul cel mai sincer, înfăţişat o şcoală care aminteşte în oarecare măsură şcoala Vedelor la poporul indian.

În rândurile ce urmează voi căuta să determin pe cât îmi va sta în putinţă această calitate a basmului şi să stabilesc punctele asupra cărora şi-ar exercita influenţa basmul privit prin prizma educatorului şi tratat ca atare.

* * *

Că basmul poate fi considerat ca o şcoală aparte ne-o dovedeşte cu prisosinţă isteţimea şi înţelepciunea poporului românesc la care „*vorba ceia*“ ocupă un loc de cinste. Cu „*vorba ceia*“ îşi începe el zicalele sale care nu sunt decât principii de conduită, iar „*vorba ceia*“ în basme nu este decât un cui de care se anină adesea aceste principii punându-le faţă în faţă cu exemplificarea lor desprinsă din acţiunea basmului. Bunicul, sub îngrijirea căruia se face de cele mai multe ori educaţia copiilor în familie, nu este decât basmul însuşi. În şcoala lui, în şcoala bunicului se capătă şi se satisfac primele curiozităţi ale copiilor. Bunicul este basmuitorul iar şcoala lui este şcoala basmului: sinceră, naivă şi neprihănită.

Iată de ce literatura noastră e plină de basme şi de bunici iar autorii ca Delavrancea, Creangă, Brătescu-Voineşti, etc., sunt gustaţi nu numai de oameni mari ci şi de copii. Scrierile lor nu sunt decât decopierea şcoalei empirice a basmului căreia au căutat să-i accelereze influenţa şi să i-o intensifice.

În puţine cuvinte aceasta este şcoala basmului. Să vedem acum aplicarea lui în şcoala oficială şi eficacitatea lui în educaţie.

În cartea sa «Introducere în Pedagogia lui Herbart» Chr. Ufer făcând o lungă reflexie asupra basmului citează pe Ziller care zice: «Nimic nu corespunde ca basmul așa de bine *individualității* copilului, și în primul rând imboldurilor *fanteziei* lui, cari trebuiesc negreșit cultivate, pentru că în ele își au rădăcina toate năzuințele mai superioare». Și mai departe: «Copilul care se scufundă în basm rămâne mai multă vreme copil, și el se scufundă cu drag, el crede în basmul său, el îl dorește, el trece ca și basmul peste toate condițiunile realității, el însuflețește cele fără de viață, se poartă cu lumea întreagă ca și cu semenii săi și se pierde în imposibilități fantastice». Vorbind mai departe, Ziller demonstrează cele spuse și determină scopul final: «Astfel basmele scot pe copil din individualitatea din care trebuie să crească tot ce trebuie să devie tare, și-l duc spre generalitatea cea cuvenită omului ca atare, și servesc, pe terenul ei, deodată și naturii copilărești și celui mai înalt scop al educațiunii». Din cele spuse de Ziller reesă clar că basmul apare ca o condițiune absolută pentru dezvoltarea firii copilului plină de fantezie în care «își au rădăcina toate năzuințele mai superioare». Naivitatea lui oglindindu-se în naivitatea basmului se contopesc și copilul trăește în basme ca în elementul său. În această contopire se cristalizează noțiuni de etică căci «cele mai spontanee și mai sincere intuițiuni ale sale în lucruri morale, poporul în basme și le depune». ¹⁾

În basm își trăește copilăria nu numai copilul, dar chiar bătrânii își regăsesc în el copilăria și se întorc cu drag la ea. Astfel basmul apare totdeauna tânăr și plin de viață. Sub vraja lui te vezi oricând copil și dacă ținem seama de câtă importanță e pen-

1) Rein. Citat în Introducere în Ped. lui Herbart.

tru omenire copilăria, vom înțelege ușor eficacitatea lui în educație.

Di profesor Virgil Bărbat în conferința Dsale «Importanța copilăriei pentru omenire» a demonstrat publicului că «cu cât copilăria e mai lungă, cu atât vigurozitatea va fi mai mare iar intelectul va fi pe o scară mai înaltă». Cu multă vreme în urmă J. J. Rousseau spunea acelaș lucru: «respectați copilăria», iar Dr. E. Claparède motivează această necesitate astfel: »Cu cât copilăria e mai lungă, cu atât crește perioada de plasticitate în care animalul se joacă, imitează, experimentează, adică își înmulțește posibilitățile de acțiune, își îmbogățește din rodul propriei sale experiențe capitalul prea sărac, prea redus ce i-a fost transmis ca moștenire». ²⁾

Cu alte cuvinte copilăria lungă este o condițiune de cea mai mare importanță pentru dezvoltarea intelectuală.

Basmul care ajută prolongirea copilăriei nu trebuie neglijat în școalele noastre, ci din contră aranjat și selectat pentru a fi la îndemâna educatorului oricând va fi vorba de tratat o chestiune de morală pentru a scuti pe micii auditori de dogmatismul rigid al moralei legiferate și aceasta din două motive: întâiu pentru că basmul prin simplitatea și naivitatea lui se coboară la nivelul de cunoștinți a copiilor iar prin acțiunile lui face de prisos orice dogmă și al doilea pentru că prin claritatea lui face să fie ușor urmărit și înțeles.

Arătând în mod sumar importanța basmului să vedem mai departe la ce anume ne poate folosi el aplicându-l în pedagogia practică.

Vorbind de basm în pedagogia practică nu se

2) Claparède: Psihologia copilului. Trad. T. T. Onu

poate trece cu vederea o clasare rațională raportată, firește, la clasa și la vârsta copiilor.

Ceeace va ținea loc adevăratului basm la clasele inferioare vor fi istorioarele morale. Alegerea lor însă va fi absolut condiționată de caracterele generale ale basmului: simple, naive, sugestive, fantastice și aceasta pentruca educația să fie cât mai naturală. Scopul pentru care se propun să se *simtă* mai mult decât să se înțeleagă. Istorioarele cu «Ionel și Mări-oara» au devenit un fel de foaie verde, iar veșnicul «să nu faceți și voi așa», o banalitate morală, o limbă de clopot care bate veșnic, o doagă într'un pustiu.

Clasele superioare le vor putea pricepe treptat și vor gusta cu încetul nu numai din farmecul ci chiar din înțelepciunea lui: din înaltele lui principii morale, religioase, sociale, etc.

Cu acestea nu vreau să zic, că basmul poate fi considerat ca o materie de concentrare a tuturor celorlalte cunoștinți, dar se poate, e mai bine chiar, a fi primit ca atare oricând necesitatea se impune ca să influențăm sentimentul, indiferent care. A sta câteva clipe sub vraja unui basm, e cea mai bună lecție de stimulare a unui sentiment. Renan ne mărturisește că sub influența basmelor s'a devotat studiilor religioase. Acele legende de sfinți — «îmi dădură din vreme gustul pentru mitologie»³⁾ iar Edmondo de Amicis ne face aceleași mărturisiri.

C. Brustureanu.

(Va urma).

3) Citat în „Pentru a iubi copilăria“ de Apostol D. Culea

Chestiuni didactice.

Treptele formale sau psihologice.

— Continuare. —

În treptele formale Asocierea și Generalizarea ajută pe elevi să-și formeze noțiuni și să formuleze reguli, legi și maxime. Noțiunile, regulile, legile și maximele ce și-le formează și le formulează sunt psihologice, se referesc numai la exemplele din cari au fost formate ori scoase. Să-i punem să observe și să analizeze totul și numai apoi să-și formeze noțiuni și să formuleze reguli, legi și maxime e cu neputință și ar fi plictisitor. Să rămână cu noțiunile, regulile, legile și maximele așa cum au fost în momentul formării și formulării lor iarăși nu se poate; natura și viața le servesc la tot pasul noi și noi exemple, exemple și cazuri, pe cari după ce le observă ori analizează, le înglobează în sfera noțiunilor, regulilor, legilor ori maximelor formate, stabilite lărgindu-le mereu sfera și cristalizându-le conținutul, chiar și după ce își dau seama că la cutare noțiune, regulă, lege sau maximă aparțin toate ființele, lucrurile, lucrările, fenomenele ori faptele de acelaș fel, după ce din noțiuni, reguli, legi și maxime psihologice devin logice. Aceasta lucrare sufletească se întâmplă încetul pe încetul și fără intervenție, fără ajutor, cum se întâmplă și observarea, analiza sistematică și guparea ființelor, lucrurilor, lucrărilor, fenomenelor și faptelor în noțiuni, reguli, legi și maxime: — Cunoștințele ce trebuie să și-le însușiască omul pentru a putea trăi o viață deamnă sunt multe iar viața lui e scurtă. Pentru accelerarea câștigării cunoștințelor necesare omului s'a instituit învățământul sistematic care constă din a conduce pe elevi să observe ființe, lucruri, lucrări, fenomene și fapte caracteristice și a-i ajuta să-și formeze noțiuni și să formuleze reguli, legi și maxime. Acest învățământ nu poate fi complet fără a-i ajuta

și învața să știe clasa noile ființe, lucruri, lucrări, fenomene și fapte ce le observă după formarea de noțiuni și formularea de reguli, legi și maxime. Acest ajutor, aceasta învățatură se poate da în treapta formală *Aplicarea*, numită de Herbart Metod.

Nu pentru școală, ci pentru viață să învățăm zice o maximă veche, încă de pe timpul Romanilor. Dar nu numai pentru a cunoaște ființe, lucruri, lucrări, fenomene și fapte; nu numai pentru a avea chipuri sau imagini despre ființele și lucrurile de acelaș fel și pentru a ști cum se săvârșesc lucrările și se petrec fenomenele și cari fapte sunt bune și cari rele învățăm, ci pentru a ne ști feri de ființele, materiile, fenomenele și faptele vătămătoare și a ne ști servi de ființe, materii, lucrări, fenomene și fapte. Să se servească de ființe, materii, lucrări, fenomene și fapte încă învață omul încetul pe încetul fără ajutorul altuia. Aceasta învățatură ocazională e prea înceată și adeseori prea scump plătită. *Învățământul* sistematic nu-i permis să negligeze corolarul învățaturii, învățarea pentru viață. El trebuie să arate și să învețe pe elevi cum să se servească în viața de cunoștințele câștigate. Aceasta cerință *învățământul* sistematic și-o îndeplinește în treapta formală *Aplicarea*.

Deci în treapta formală *Aplicarea* de-o parte vom ajuta și vom învăța pe elevi să claseze ființele, lucrurile, lucrările, fenomenele și faptele de acelaș fel ce le vor observa după formarea de noțiuni și formularea de reguli, legi și maxime, iar de altă parte îi vom conduce și învața să se știe folosi în viața de cunoștințele învățate.

Lărgirea sferei noțiunilor, regulilor, legilor și a maximelor și cristalizarea conținutului lor vom ajuta-o prezentând ființe, lucruri, lucrări, fenomene și fapte și cerând elevilor să le observe ori analizeze după împrejurări și să ne spună ce sunt, cum se săvârșesc sau întâmplă și cum sunt, cerându-le și motivarea clasării. Așa spre pildă în cl. a II-a învața elevii la *Exercițiile* intuitive despre bou, vacă, bivol, oaie, capră și cerb cari se caracterizează prin accia, ca mestecă a

doua oară mâncarea, adică rumegă și de aceia se numesc animale rumegătoare și în clasa a IV-a la Geografie învață, că în Asia centrală trăiește un animal ca boul nostru numit boul iac, în America nordică pe câmpiile Misisipi un animal aproape ca bivoul de pe la noi numit bison, în America de sud un animal asemănător cu capra noastră numit lamă și în Africa un animal asemănător încâtva cu oaia numit cămilă; după ce le prezentăm și descriem cerem să le încadreze în grupa animalelor de pe la noi cu cari se aseamănă, iar după ce le-au clasat să ne spună pentru ce le-au înglobat la acel grup. Sau, în cl. a II-a la adunarea în scris învață că se adună întâi cifrele de valoare mai mică ca să nu trebuiască să mai adunăm și a doua sau a treia oară, și în clasa a treia când au de adunat numeri zecimali în scris îi vom întreba de unde vom începe să adunăm, iar după ce ne vor spune, îi întrebăm pentru ce. Un eveniment istoric poate fi cercetat din punct de vedere cultural, economic, moral, pragmatic etc. — S'ar putea aduce exemple nenumărate pentru ilustrarea procedurii de urmat în arătarea extinderii sferei și cristalizarea conținutului noțiunilor, regulilor, legilor și maximelor deja formate și formulate. Mă mărginesc să amintesc, că aceste cazuri nu trebuiesc căutate într'adins, ci numai să le arătăm cum să lucreze când se prezintă.

Dacă nu este bine să căutăm cu lumânarea cazurile de lărgirea sferei și cristalizarea conținutului noțiunilor, regulilor, legilor și maximelor deja formate și formulate, nici aceia nu e bine ca noi să-i conducem mereu să observe, să claseze și să justifice, ci este bine să-i deprindem să o facă ei singuri, căci numai așa se deprind să observe și să învețe, să fie ochi, urechi și minte întotdeauna; să se învețe a umbla prin lume cu ochii deschiși și cu mintea trează.

Aplicarea cunoștințelor câștigate despre diferitele soiuri de ființe vom face-o punându-i să-și dea seama cum s'ar putea proteja dacă sunt folositoare și cum s'ar putea stârpi dacă sunt stricătioase, și după puțință să și facă deprinderi conform celor stabilite.

Asemenea la aplicarea cunoștințelor învățate despre materii să-i punem să constate la ce se pot întrebuința, cum se pot întrebuința, și după putință să se și deprindă a le întrebuința. Regulele numai așa se pot aplica, că-i punem să lucreze conform acelor reguli. De legile stabilite îi punem să țină seamă, să le respecte în lucrările și acțiunile lor. Maximele morale să le aibă mereu în minte și să le urmeze în viață. Se obișnuiește a se face aplicarea prin cetiri de bucăți referitoare la protejarea și îngrijirea ființelor folosite și la stărpirea celor stricacioase, la folosirea diferitelor materii, la aplicarea regulilor și a legilor și la urmarea maximelor morale, aceasta însă nu numai că nu e suficient, dar nici nu dezvoltă intelectul îndeajuns; să avem în vedere că numai aceia e cunoștința trainică ce și-o câștigă elevii muncind, numai aceia cunosc temeinic ce au aplicat săvârșind lucrări, citirile mai mult provoacă simțiri sufletești când sunt de așa natură.

Și cu acestea s'a terminat ceea ce e de spus în linia generale despre singuraticile trepte formale și procedura de urmat în cadrul lor. La cele expuse țin să mai adaug, că *nu aplicăm toate treptele formale la fiecare lecțiune*. Când e vorba de cunoașterea unei ființe, a unei materii, a unui lucru sau a unui fapt, aplicăm numai Pregătirea, facem anunțarea și Predarea, la sfârșitul căreia se face o rezumare și o comparare. Când este vorba de stabilirea unei reguli, a unei legi ori a unei maxime, deoarece acestea nu pot fi scoase și înțelese de copii din un singur exemplu, pe lângă Pregătire, anunțare, Predarea diferitelor exemple mai aplicăm și Asocierea, Generalizarea și Aplicarea. Bine dar la ființe, lucruri, materii și fapte, când se face Asocierea, Generalizarea și Aplicarea; când se formează noțiuni? Dupăce elevii au intuit și examinat toate ființele, materiile, lucrurile și faptele caracteristice cari constituie o noțiune, cu ocaziunea intuirii ultimei ființe, materie, lucru ori fenomen caracteristic, eventual în o oră deosebită.

Sălajul

Pensionarea unui dascăl vrednic.

Pleiada destul de rărită a dascălilor veterani scade din zi în zi și cu ei deodată dispar pentru vecie și amintirile unei lupte ideale dusă în cea mai mare tăcere pentru ridicarea culturală a unui neam oropsit și zbiciut de toate vitregiile timpurilor, pentru a cărui înmormântare se făcuseră deja toate pregătirile. Și dacă acest neam n'a dispărut, este a se mulțumi pe lângă puterea de viața cu care l'a înzestrat natura, și celor două instituții naționale: bisericei și școalei, conduse de atâția apostoli umili, dar iubitori de neam limbă și lege. Vine vremea când vor dispărea și cei din urmă mucenici ai trecutului școalei românești și atunci numai cărțile vor mai aminti suferințele multe și luptele grele, dar frumoase ale școalei și dascălului român.

Cu ziua de 1 Ianuarie a c. bătrânul dascăl *Gheorghe Pteancu*, director-învățător la școala primară de stat din Carei, a fost trecut la pensie la frumoasa vârstă de 72 ani și după un serviciu activ de 43 ani, depus întreg în serviciul școalei și al neamului românesc la granița nord-vestică a țării, cea mai primejduită din punct de vedere național românesc.

Acum când ese pentru totdeauna din cadrele învățământului, îndemnați de sentimentul recunoștinței ținem să relevăm momentele mai importante din viața și activitatea sa, ca generația de azi să le cunoască, aprecieze și să-i servească ca pildă de urmat.

Născut în comuna *Vezendiu*, la 29 August 1855 din părinți mireni, cursul primar l'a făcut în comuna natală și la școala rom. cat. din Carei. La indemnul și cu sprijinul directorului liceului din Beiuș, *Tedoru Chenvari* și a prof. *Silviu Sălăgian*, în anul 1869 se înscrie în cl. I a liceului din Beiuș. Aici termină 4 clase în anul 1873, când trece la școala normală română gr. cat. din Oradea, pe care a absolvit-o la 1876, iar diploma și-o ia în anul următor.

În tot timpul studiilor la liceu și școala normală, a bene-

ficiat dela școalele susținute de Episcopiile noastre de ajutoare în bani, întreținere ori pâine, ca atâția alți băieți săraci după vechiul obicei, atât de bun, încetățânit la școalele noastre secundare și normale. Câți băieți buni au fost ajutați și crescuți în modul aceasta, cari mai târziu după ce au ajuns în viață, au devenit toți atâția luptători vrednici ai neamului. Astăzi în perioada modernizării pripite și exagerate a dispărut și acest obicei bun, care a avut un rol atât de important în educația tineretului dela noi.

După terminarea școlii normale a intrat și muncit o viață întregă în învățământul primar românesc, pe lângă obișnuitul salar mai mult decât modest.

Activitatea dăscălească și-a început-o în 13 Noembrie 1876 la școala primară gr. cat. din Borlești (jud. Satu-Mare) cu 120 înscriși dornici de învățatură. Aici a realizat un progres atât de frumos, încât însuși sătenii, din inițiativă proprie, i-au urcat leul dela 63 la 100 floroni la an. Leulă mică chiar și pe timpurile acele. Dar această împrejurare nu l'a descurajat, ci a muncit și mai departe cu aceeaș zel și abnegațiune.

După o activitate de 3 ani, în Iulie 1879, invitat de comitetul școlar a ocupat postul dela școala din Pomi (jud. Satu-Mare), unde a stat 8 ani. Aici s'a și căsătorit.

Eluptându-și prin hărnicie și muncă renume c. un dascăl, în toamna anului 1887 a fost ales la catedra vacantă dela școala românească din Carei, unde a stat până la 1 Sept. 1909, când la cererea sa a fost trecut la pensie, după un serviciu de 35 ani.

După unire, îndemnat de dragostea către școală, a intrat din nou în serviciul ei, mai întâi ca director la școala comunală din Oradea, din 1 Oct. 1919 până 31 August 1921, când a trecut în aceeași calitate la școala primară de stat din Carei, unde a muncit mai mult în tinerețe jertfindu-și cea mai frumoasă parte a vieții. Aici a stat până la 1 Ianuarie a. e.

În toate posturile a desfășurat o muncă școlară culturală și socială bogată, a luat parte activă chiar și la desfășurarea multor evenimente de caracter bisericesc și politic.

În școală nu s'a mărginit numai la învățământul teoretic propriu zis, ci a înființat coruri bisericesti pentru cultivarea cântărilor bisericesti și educația religioasă a sătenilor, precum și coruri profane pentru popularizarea cântărilor naționale, în vremea când toate acestea erau așa de puțin cunoscute și cultivate

la populația sătească. Se spune, că generațiile, cari l'au cunoscut timp îndelungat i-au păstrat cu răspost amintirea.

La indemnul său pe lângă carierile intelectuale, zeci de elevi au îmbrățișat meseriile și comerțul, ocupațiuni rău cunoscute și apreciate de poporul nostru.

A conlucrat împreună cu marii bărbați ai neamului Arhidiaconul Gheorghe Marehiș din Satu-Mare, Dr. Vasile Lucaciu și alții la înființarea „Reuniunii învățătorilor gr. cat. ai Arhidiaconatului părților sătmărene aparținătoare Diecezei gr. cat. de Oradea-Mare“ și a muncit în cadrele ei în calitate de casier, secretar și vice-președinte. A scris istoricul reuniunii și a ținut mai multe conferințe pedagogice și populare.

Sub conducerea dânsului școala din Carci s'a dezvoltat de la una la trei puteri didactice, reclamate de numărul mare al elevilor români nu numai din localitate, ci și din jur. Mulți din generația de azi a intelectualilor noștri au trecut prin școala primară din Carci, condusă de dânsul.

În toată viața a dat dovezi de bun creștin și a avut o ținută românească corectă și intransigentă. Pe când cei slabi de înger își renegau totul, ca să se poate căpătui, dascălul Gheorghe Pteancu a suferit chiar și persecuții și internare în timpul războiului pentru ținuta sa demnă.

Deși a trăit în împrejurări grele și a avut o situație materială modestă, sprijinit de bună sa soție decedată în anul trecut, s'a îngrijit să dea o creștere aleasă celor trei copii ai săi, dintre cari azi fiica este protopopeasă gr. cat., un fiu inspector general al învățământului secundar și celalalt profesor de liceu.

În anul 1923 a fost decorat cu „Steaua României“ în grad de cavalier.

Creдем, că munca sa va fi recunoscută și răsplătită de către autoritățile în drept, ca să-i servească de bucurie și mângâiere la bățanețe.

Și acum dupăce s'a achitat cu cinste de toate îndatoririle față de neam și familie, se retrage din viața publică, ca timpul cât îl mai are dola bunul Dumnezeu, să-l vețuiască în tihnă și liniște. Li dorim să poată beneficia mulți ani cu bine și sănătate de pensiunea și odihna binemeritată, iar neamului urmași vrednici.

Mg.

Descrieri etnografice.

Descântece la vacile ce și-au pierdut laptele.

Cel ce descântă ia o strachină (blid) în care pune tărățe de grâu curat și le sărează bine. Apoi taie prin ele cu un cuțit, în formă de cruce și plecându-si capul peste ele zice înct :

Se luară (numele vacii) dela casa ei
 Dela ieslea ei, dela mama ei,
 Curată și luminată
 Ca Dumnezeu ce-o dat
 Ca măsa ce-o fătat
 Și se duse pe cale pe cărare
 Și se 'ntâlni cu: 9 muroi, cu 9 muroaie
 Cu 9 strigoi, cu 9 strigoaie,
 Cu 9 pocitoare, cu 9 deochetoare.
 — Unde mergeți voi muroi-strigoi?
 — Noi mergem la (numele vacii) Sângele să-i bem
 Laptele să-il luăm și ceas de moarte să-il lăsăm.
 — Nu mergeți acolo, de mergeți în *Mare*
 Că acolo este o mreană, grasă și frumoasă
 Sângele să-i l beți, laptele să-i luați
 Și ceas de moarte să-i lăsați!
 Iar (numele vacii) să rămână curată
 Și luminată, ca Dzeu ce-o dat
 Ca măsa ce-o fătat.

Aci se oprește ridicându-și capul, fixează cuțitul în tărățo și zice mai departe:

Mărs'o ¹⁾ (numele vacii) la fântână,
 Să pască frunză galbână,
 Să-i vie smântână
 Dulce ca mierea
 Groasă ca aluatu',
 Nici al ei să nu rămâe,

1) măr's'o — mers-a, a mers.

Nici al alteia să nu vie
 Nici câtu-i un firuț de mac
 In patru despicat,
 Să nu ne fie păcat . . . !

Acest descântec se repetă Marți, Joi și Sâmbătă seara.
 Apoi se dă la vacă să mănecă conținutul din strachină.

Credințe din Ciglean.

1. Când cântă găina, ca cocoșul e plas rău (prevestire a rău). Deaceea se măsoară fața căsei cu ea, dela masă până la ușe. Dacă din întâmplare ajunge cu capul pe pragul ușii i-se taie capul (că atunci de bună seamă-i plas rău); iar de ajunge cu coada pe prag, atunci nu-i plas rău și prin urmaro i-se taie numai coada și i-se dă drumul.

2. Când cineva a plecat la târg sau alt undeva și pe drum i-a eșit cineva înainte cu vasele (de adus apă) goale, atunci nu-i va merge bine, acolo unde-i pornit.

3. Când cineva a plecat într'un drum și și-a uitat ceva acasă, dacă se întoarce îndărăt, atunci nu-i merge bine.

4. Când îi trece cuiya iepurele pe dinainto (îi traversează drumul), iarăși nu-i bine, adică îi va merge rău în ziua aceea.

5. Când aduci apă dela fântână, seara după apusul soarelui, dacă nu arunci mai întâiu pe foc trei picături din ea, nu poți bea din ea, căci ți se poate amuți glasul.

Leo Miza Ioan.

Pagini de literatură.

Cărți și reviste.*)

(Dări de seamă.)

O. Boitoș: *Activitatea lui Slavici la „Tribuna“ din Sibiu.* Ed. revistei „Societatea de Măine.“ Cluj, 1927. Prețul 60 lei.

Rolul important pe care l-a avut ziarul „Tribuna“ în viața politică și culturală a românilor din Transilvania este destul de bine cunoscut. Acest ziar avea să fie purtătorul steagului în lupta politică pe care aveau să o poarte românii de dincoace de Carpați constituiți în jumătatea a doua a veacului trecut în partid politic național, contra asupritorilor și tot „Tribuna“ avea să devină îndrumătorul cultural al acestor români.

Slavici, care a fost gazetar, cum gazetari au fost aproape toți scriitorii noștri mai de seamă din veacul apus, și-a atins apogeul de ziarist la „Tribuna“ din Sibiu, cel dintâiu cotidian din Transilvania. Activitatea acestei distins scriitor în jurul „Tribunei“ o descrie dl. Ol. Boitoș în cele 78 pagini ale broșurei sale. Din broșură putem cunoaște o bună parte a frământărilor noastre naționale și culturale cu vreo 4 decenii în urmă. În ea se vorbește despre: Importanța ziarului „Tribuna“; Inființarea ziarului și rolul lui Ion Slavici; Ideile politice ale lui Slavici în acțiunea „Tribunei“; Ideile lui (Slavici) culturale; Opera literară; Anexă (Despre și pentru Eminescu).

Cum se vede din sumarul broșurei, ea îmbrățișază cu multă pricepere și sistem o problemă importantă literară, pe care o exhaustiază complet. Munca migăloasă și solid intelectuală pe care dl. Ol. Boitoș a pus-o în lucrarea sa îi poate servi ca laudă.

Din punct de vedere literar pe noi ne interesează însă pe lângă expunere și subiectul. Ori pe acesta dl. Boitoș și-l a ales

*) Soc. de editură și autorii, cari doresc să li-se facă dare de seamă în revista noastră asupra lucrărilor apărute, sunt rugați să trimită pe adresa revistei câte 2 exemplare din fiecare lucrare, cu mențiunea: pentru dare de seamă. — Redacția.

cum numai a putut mai bine. Prin el se ridică perdeaua de pe un act important din istoria zbuciumărilor noastre din trecut și se umple un gol în istoria noastră culturală și literară, gol, pe care trupul robust al lui Slavici octogenarul, nu voia să-l lase să fie umplut. Până când trăiește un scriitor nu te poți rosti în voie asupra activității lui. Văzută această activitate din perspectiva timpului, ea apare mai obiectivă și mai lipsită de patimi. Așa e și cu activitatea lui Slavici. După moartea lui ea poate fi apreciată în întreaga ei valoare și în felul acesta poate fi complectată cu demnitate istoria noastră literară și culturală. Prin urmare lucrarea dlui Boitoș este bine venită și din acest motiv.

Dar a fost o fericită idee scoaterea acestei lucrări și pentru prinosul cu care datorăm memoriei lui Slavici. Despre acest scriitor de seamă, despre această personalitate culturală a început să se vorbească în timpul din urmă în termeni nu tocmai elogioși, făcându-l unii dușman al aspirațiilor neamului nostru. Icoana aceasta a lui Slavici nu putea să rămână. Ea trebuia să fie complectată cu adevărata figură a vajnicului luptător ardelean, pentru ca să ne dea icoana fidelă a lui Ion Slavici. Ii eram datori cu aceasta și deci. Dl Boitoș, a făcut și un act de justă pietate prin lucrarea sa.

Subiect interesant pentru oricine, scrisă într'o limbă frumoasă, editură simpatică, lucrarea dlui O. Boitoș este bună merinde intelectuală pentru oricare cărturar român. Și ne place să credem că o vor citi cât mai mulți.

Ioan Pop-Reteganul: Casa țaranului român. Bibl. pop. a Asociațiunii No. 145. Prețul Lei 5.

Ne-am mai ocupat în coloanele revistei noastre de publicațiile periodice ale „Astrei”. Spuneam atunci că nu tot ce se tipărește la „Astra” e potrivit pentru bibliotecile sătești. Despre cărticica cu titlul de mai sus nu putem însă spune acest lucru. Ea umple un gol în literatura noastră de educație igienică.

Broșura cuprinde *sfaturi* pentru lumea mare. Ea se ocupă de: Locuința omului; Clădiri economice: De ce nu-și dau oamenii noștri copiii la măiestrii.

În cele 48 pagini ale broșurei se ating o seamă de chestiuni de o importanță foarte mare pentru satele noastre, cari în cele mai multe părți sunt formate din case pe cât de slabe pe atât de neigienice. Din starea aceasta trebuie să le scoatem. Broșura din chestiune este un început de luptă, pe care trebuie să o

Începem pentru ridicarea satelor noastre și din punct de vedere sanitar.

Broșura se mai ocupă și de chestiunea meseriilor, problemă de mare actualitate în toate timpurile și mai ales azi.

Din ea țărani noștri pot învăța multe lucruri bune. Cărturarii satelor și mai ales dascălii, găsesc multe idei potrivite în această broșură, pe cari le vor putea exploata la cercurile culturale, etc. De aceea pentru ei este un ajutor indispensabil.

Lucrarea e scrisă într'o limbă dulce românească și stil simplu, potrivit pentru oricine. O recomandăm cu toată căldura. „Astra“ putea îngriji să o distribuie gratuit tuturor membrilor dela țară.

L. Ghergariu.

Gheorghe Coșbuc.

— **Studiu*** —

(Continuare)

Coșbuc a fost nu numai omul simțirii ei și al acțiunii. El s'a frământat alături de Caragiale, Delavrancea, Vlăduță și Iorga ca propagator de credințe în reviste. Laturea aceasta a activității lui culminează în poezia *Noi vrem pământ!* În poezia aceasta Coșbuc ca reprezentant al celor mai aleși dar desmoșteniți dă un țipet desnădăduit, ca o trâmbiță de-alarmă: „Noi vrem pământ!“

În inima lui Coșbuc a svâcnit cu putere și idealul împlinirii unirii provinciilor locuite de Români. În poezia „Spadă și Corăbii“, dedicată A. S. Principelui Carol, pe care ca mic copil îl văzuse jucându-se în parcul Castelului Peleş, el intervede sfârșitul luminos și cu glas de prooroc, despică taina vremilor:

„Și eu și-acei ce po a vieții cale
De patru ori făcurăm drumi mai lung
Decât al tău, mai pot spera să ajung
Să văd pe culmi isbânda vieții tale?
Tu crești acum voinic și Dumnezeu
De nu-i măhnit pe noi ca să ne bată
Cu ce-a știut mai aspru el vro'dată,
Să bat'un neam, vai neam român al meu.
De ce chiar tu să ai o judecată

*) După O. Goga: „Coșbuc discurs de primire“.

Aşa de grea? — de nu-i măhnit pe noi
 Cu bine-ți va spori 'ndelung și anii
 Cu braț voinic îți vei opri dușmanii
 Și'n lupte vei conduce — ostași eroi.
 Visăm și noi, visăm de mult voinicul
 Ursit să scape-o fată de 'mpărat,
 Cum făt frumos ursit a fost s'o scape.
 El iar o să ridice-un neam furat
 Do-ai săi dușmani și aproape aruncat
 Sub bulgării 'nmormântătoarei sape.
 Veni-va el și peste munți și peste ape
 Semeț, va stăpâni în vest și'n est
 În inimă-mi o știu, o știu eu bine!
 Și va veni, și-un timp dorit,
 Când cele 'nguste-și vor mări cuprinsul,
 Când cele ce-au fost joc vor fi 'ntradinsul
 Și nu ne va 'ngrădi 'n puteri învinsul
 Șireag de munți.

Tu rege, Prea mărit,
 Al vremilor de-atunci, Tu mândre nume,
 Voiu fi'n mormânt cu suflet tresărit
 Știind că'n lupte porți cumplite săbii
 Și drum măreț Tu dai schimbatei sorți,
 Că'n larg pe pontu Euxin Tu porți,
 Unite'n stol puternice corăbii!"

Minunca visului s'a împlinit, pe de-a 'ntregul, unirea provinciilor locuite de Români s'a făcut și dansul -- durere -- nu mai e să cânte isbânda: viforul năprasnic l'a frânt lângă groapa, băiatului lui în 16 Mai 1918 când Bucureștii gemeau sub călcăiul invaziei dușmane.

Gheorghe Coșbuc prin scrierile sale a scos literatura română din atmosfera neprielnică a doliului în care ajunsese sub influința lui Eminescu și a îndreptat-o pe calca naturală de dezvoltare.

Să dea Pronia cerească, ca spiritul lui iubitor de neam, limbă, lege și moșie, să pătrundă sufletul fiecărui fiu al neamului, ca la centenarul nașterii lui s'avem un popor harnic, muncitor, cinstit, vesel, iubitor, țara paradis și neamul fericit!

Cununa care sângeră.

TRANDAFIRUL SĂLBATIC

— Din caietul prietenului meu —

Cum te năvălesc amintirile de câtcori te deschid, suflețe, spre trecut. Ca un potop de ninsori te inundă de pretutindeni, așternându-se — covoare albe, imaculate — în tine. — Te-afunzi în noianul ca 'ntr'o prăpastie adâncă de pe înălțimile căreia plouă neconținut mănunchiuri de flori și soare.

Pribegești singur pe drumuri de aur...

La fiecare pas te'ntâmpină potire uitate cari-ți întind să bei... Se plăcă ramurile înflorite ale zilelor apuse să-și scuture asupra-ți toată podoaba lor.

În trâmbițe răsunătoare te strigă copilăria — în apele cărcia te-ai scaldat ani de-a rândul. — Te chiamă iar — curăță-te de sgura întinată a maturității, desbracă haina sfâșiată a încrederii — și intră în răcoarea valurilor ei.

Sat mic, aruncat în văgăuni de munți — în văgăuni adânci, umede, pline de spaimă și mister — în tine am înflorit sălbatic și neștiut. — Pe ulițele tale înecate în basme — s'au scuturat. cei mai frumoși ani ai mei: splendidă apoteoză desfăcută asupra-ți

Ca un satir în căutarea nimfelor pururi ascunse — am hoinărit prin munții tăi — prin munți mari prăpăstioși, cu taine de veacuri nedeslegate. — Un tremurat de frunză, o adiere de vânt — mă strecuram prin desigurile lor — ca un tâlhar care calcă împărăția de aur a tăcerii. — Prieten cu vânturile, cu furtunile — mi-am împletit cununi înălțătoare spre cer din simbolul ederelor agățătoare spre seninurile lui; din strălucirea maiestoașelor priviri de vultur înfipt pe stânci sfidătoare de prăpastii și abise — am desprins enigma avânturilor sbuciumate — și mi-am turnat în suflet limpezimi de gânduri din elarul isvoarelor înlănțuitoare de văi — șerpi de argint strecurători spre limanuri albe. Am crescut în leagănul nevinovăției — împodobit de jerbiile ei strălucitoare — viața urca prin trupul meu ca printr'un trunchiu de copac cu rădăcinile adânc respirate în plămada himei. Simțiam năvala ei unduitoare, topindu-se în sângele meu, alunecând prin vinele mele tari — ramuri de viță pline — revărsându-se abundant din însuși potopul cel mare al naturii — și din clocotirea acestei

vieți tumultuoase încărcată cu fluid misterios — descifram înțelesul și frumusețea creației.

În sufletul meu toate luau un aspect deosebit.

Pământul pe care călcam infiltra în mine o dragoste nețăr-murită pentru el. Un sunet de clopot, desprins din clopotnița bisericii din sat și plutitor prin aier, era o adiere vagă de misticism care pătrundea în sufletul meu făcându-l să vibreze — stră-lucirea soarelui, înăruit pe creștete de munți, luna care abia se întrezăria — vestfală veghind tăcerea încremonită a nopții; cerul schimbat în mare de argint diminoața și lac de sânge în amurg, erau tot atâtea minuni cari lăsau voduri în mine.

Pare că o văd pe mama, purtându-mă de mână prin pădu-rea abia imprimăvărata — cei dintâi ghiocci răsăriseră din înfrigu-rarea iernii. Copacii atârnav brațe de muguri poleiți în soare. Cerul reflecta culori trandafirii pe pământul încă ud.

„Vezi ce frumusețe... îmi spunea mângâindu-mă... toate sunt haruri de sus“.

Și ochii ei mari, de-o claritate rară se ridicau spre cer, în timp ce mâsurile-i trudite schițau simbolul unei cruci pe piept.

Mamă, divină mamă... astăzi pe mormântul tău cresc bu-ruienile uitării.

Făcliile pe cari tu le-ai aprins în sufletul meu s'au stins.

Și crucea pe care mi-ai cioplit-o cu dalta dragostei tale — s'a uscat.

Doar limpezimca ochilor tăi mai stăruie în mine — ca urmele mor stele prăbușite în noapte. Îmi pari un înger alb care ar fi veghiat cândva la căpătâiul vieții mele.

* * *

Sat mic — astăzi când m'am depărtat de tine, când valul vremii m'a scos din ascunzișurile tale la lumina sbuciumată a vieții — sunt trandafir sălbatic svărlit în colb de drumuri.

Cu fiecare petală scuturată se rup fășii din tine. Te-am strâns, înfășurându-te în giulgiurile de aur ale copilăriei — să te sfășie vânturi neîndurate.

* * *

Singurătatea își fâlfaie aripile misterioase în jur. — De sus cad involburări fantastice de lumină, prăbușindu-se în prăpastiile mele. — Înfloresc fulgere efemere, se sting scânteieri repezi. Și întunericul — rupând zăgazuri șubrede — îmi năvălește văzduhurile.

... Și vânturi mari îmi smulg petale din sufletul meu... sufletul însângerat ca un amurg de toamnă timpurie.

Gheorghe Popovici,

Administrație școlară.

XVII.

Timbrarea actelor.

— Câteva spicuiți din noua lege. —

Data fiind asprimea sancțiunilor prevăzute în noua lege a timbrului, pusă în aplicare pe ziua de 1 Maiu 1927 (Monitorul oficial No. 92 din 29 Aprilie 1927) ce se vor aplica funcționarilor publici contravenienți, se impune ca fiecare să cunoască cât mai bine noul sistem al timbrării actelor publice.

Cred deci, că nu va fi fără interes, dacă în cele ce urmează vom comunica câteva dispoziții, — prinse în fuga condeiului — din noua lege, cari privesc mai deaproape administrația școlară.

Taxele la cari sunt supuse diferitele acte publice, se impart în 2 categorii: taxa timbrului și a impozitului proporțional.

a) Acte supuse la taxa timbrului.

Petițiunile adresate autorităților publice și notarilor publici, precum și declarațiunile adresate de către particulari autorităților vamale, 8 Lei.

Copiile și extractele de pe orice fel de acte, 5 Lei.

Orice anexe (împrimate sau manuscrise) indiferent de numărul filelor, depuse deodată cu cererile adresate autorităților administrative, afară de cazul când aceste anexe sunt supuse la alte taxe sau impozite de timbru: 1 Lei.

Orice testimonii și certificate eliberate de către autoritățile publice, de notari publici și particulari, de fiecare coală a exemplarului 10 Lei.

Procurile sau imputernicirile sub orice formă, oșebit de taxa de autentificare, legalizare sau certificare, 10 Lei.

Orice înșcris, care constată o convenție, o tranzacție sau orice altă înavoială, oșebit de plata impozitului proporțional, dacă înșcrisul ar conține acte juridice, pe cari legea le-ar impune aparte: de fiecare exemplar original:

Când sunt neapreciabile în bani sau până la valoarea de 5000 Lei, 10 Lei.

De la 5000 Lei în sus 20 Lei, (contracte obligațiuni etc).

Toate chitanțele și adeverințele de predare sau plată dela oricine ar emana, actele prin cari se consimte la radierea unei sarcini din cartea funduară sau din registrelor de transcripțiuni sau înscripțiuni, precum și extrasele de conturi curente liberate de către comercianți și societățile comerciale: Dela valoarea dela 100—10,000 Lei 2 Lei. Dela 10,000—40,000 Lei 5 Lei. Dela 50,000 Lei sus 10 Lei etc. (Art. 4.)

b) Acte supuse la plata impozitului proporțional.

1) Impozitele proporționale la actele de mai jos se pot percepe prin viză, sau timbre mobile.*)

Vânzările curente de mărfuri între comercianți și industriași și de către aceștia la particulari constatate prin facturi 0-10% (facturi).

Impozitul pentru facturi se va putea percepe și prin aplicarea de timbre mobile de orice valoare.

Vânzările prin acte scrise sau verbale de derivate ale produselor agricole (făinuri de tot felul, pastele făinoase și malțul) precum și de recolte prinse de rădăcini, 1%.

Contractele de închiriere, subînchiriere, arendare și subarendare, precum și cesiunea lor, fie scrise, fie verbale, contractele prin care se dă în întreprinderi perceperea unui venit comunal, județean sau al Statului și locațiunile de serviciu făcute în scris *1 la sută*. (contractele de arendarea terenului școlar de localuri etc.)

Părțile sunt datoare să prezinte la viza organelor fiscale competente exemplarele de contracte de închiriere, subînchiriere, arendare, subarendare sau de cesiunea lor, în termen de cel mult 30 zile dela data contractării, cesiunii sau prelungirii lor.

Contractul chiar timbrat suficient, dacă nu e vizat în termenul de mai sus, se va considera netimbrat.

2) Impozitele proporționale se pot percepe numai prin viză la: Contractările făcute în baza unei licitații sau comandă scrisă sau verbale relative la executări de lucrări, transporturi, aprovizionări sau furnituri de orice fel, fie plătite de Stat, consiliile județene sau comunale, fie de orice alte instituțiuni de utilitate publică recunoscute de Stat, subcontractările sau cedările în total sau în parte a acestor contractări, fie scrise, fie verbale, 1

Viza se pune de către organele fiscale competente, la prezentarea actelor și achitarea impozitului.

la suță. (Contracte de întreprinderi de lucrări; facturi, chitanțe etc.) Impozitul la contractele privitoare la executări de lucrări, transporturi, aprovizionări sau furnituri plătite de Stat, județ, comune sau orice alte stabilimente publice se va plăti de către particulari, în proporție cu prețul total, sau se va reține din preț se va vărsa la tezaur. (Art. 15.)

In toate cazurile când este permisă întrebuințarea timbrului mobil, primul cuvânt al conținutului actului sau parte din semnătură se va scrie chiar pe timbrul mobil. (Art. 28.)

Petițiile netrimbrate se vor înregistra, dar nu li se va da curs decât după ce partea interesată va plăti taxa îndoită prin aplicarea de timbre mobile. (Art. 41.)

Funcționarul public de orice categorie, care va da curs unui act netimbrat; cu timbru insuficient sau lipsit de viză despre achitarea impozitului proporțional etc. se va pedepsi pentru prima oară, dacă valoarea taxei de timbru sau impozit nu trece de 500 Lei, cu amendă de 500 Lei; peste valoare mai mare amenda va fi îndoită cifrei drepturilor datorite.

Comunicând cele ce preced, atragem atențiunea membrilor corpului didactic primar ca, în interesul propriu, să timbreze legal toate actele ce le înaintează autorităților, pentru a evita întârzierile în rezolvire și sancțiunile prevăzute în lege.

Chestiuni de interes general.

Dtor V. M. în S. și St, Kr. în Ch. și altora. Pentru neincasarea amenzilor în termen, Dvs. sunteți vinovații principali, deoarece nu ați procedat conform art. 61 al 2. din regulament, încheind proces verbal cu delegația comitetului școlar despre neincasarea, menționând numele percepătorului vinovat și suma neincasată.

Fără respectarea acestei *forme legale* orice reclamație ulterioară contra notarului, este zădarnică. După termenul de 20 zile, amenzile ne mai putându-se încasa, urmează să le plătească cel vinovat. Și în cazul de față, conform dispozițiilor Art. 61 și 70 din regulament, delegația comitetului și DVs. trebuie să fiți impuși la plata amenzilor, amăsurat art. 42 din lege. Vă atragem deci atențiunea, să fiți foarte atenți și să vegheați, nu cumva în cele din urmă să Vă ardeți prea străjnic.

Ar fi timpul să știe odată toată lumea, că comitetul școlar și delegația comitetului, toate agendele le îndeplinește în strânsă colaborare cu directorul (conducătorul) școlii, care în calitate de *secretarul comitetului școlar* este obligat a se îngriji de executarea tuturor îndatoririlor legale ale Comitetului.

D. Mărgineanu.

Ș T I R I .

Căminul învățătorilor Sălajeni. Precum se știe, cu vreo 3—4 ani trecuți a început o mișcare în sinul învățătorimei din Sălaj, cu scopul de a înființa un Cămin al său propriu. Glasul celor dela conducerea de azi a Asociației Învățătorilor din județul Sălaj nu a fost strigătul din pustie. Învățătorii au înțeles acest glas de chemare și au început să pornască pe calea arătată spre o consolidare dorită de mult. Sufletul și inima noastră e plină de mângâiere și de nespusă bucurie, văzând acum o foarte frumoasă pleiadă de învățători pe drumul ce duce spre realizarea planului vechiu: înființarea fondului pentru Căminul Învățătorilor. În acest loc ne mărginim a publica, pentru orientare, numele acelor colegi, cari până acum s'au înscris ca membri ai fondului menționat. — Aceștia sunt: Emil Pocola, Tășnad; Simion Oros, Șimleu; Ioan Fati, Hurez; Ioan Flucraș, Cerișa; Sava Cruceanu, Coznicul de jos; Dtru Vlasia, Coznicul de sus; Alimp. Precup și Eugenia Furdui, Unimăt; Patriciu Pop, Supurul de jos; Augustin Miclea și Maria Pișorean, Racova; Florica Pop și Andrei Sabo, Acâș; Elena Lobonțiu, Supurul de sus; Vasile Ardelean, Corni; Bartha Ana și Andrei Ignea, Chieșd; Simion Budea, Hodod; Iosif

Forró, Corund; Ioan Talpoș, Giorocuta; Francisc Sabo, Pățul; Alexandru Boticaș, Boian; Leontin Farcu, Păgaia; Cornel Petrean, Pătălușa; Ioan Zdritea, Porț; Traian Morar, Ana Boer, Margareta Varga, Emilia Rezei și Ioan Szöcs, Camăr; Arpad Schlett și Rozalia Coroian, Marca; Aurelia Chiș și Const. Pinte, Șunal; Victor Pop, Biczaz.

Începutul de care mulți s'au temut, s'a făcut. Se dorește acum ca și restul învățătorimei să grăbească a se face membru al acestui fond, al cărui menire va fi una dintre cele mai umane: *ajutorarea fiilor de învățători studenți la școlile secundare din județ.* „Unul pentru toți și toți pentru unul“ să ne fie de-acum deviza; să nu uităm că ceea ce vrea mulțimea, unul-doi nu poate să împiedece. Învățătorimea are o sfântă datorință: *ea, învățătorimea, trebuie să și sprijinească inițiativa sa.* Avem firma nădejde, că în scurtă vreme toți învățătorii din județ, conduși de acelaș gând și dor de înaintare, vor forma o tabără puternică, pentru a-și vedea realizat cel mai nobil plan: înființarea fondului pentru Căminul Învățătorilor.

Docii cu Dumnezeu înainte!

(—s)

† **Cornelia Țolca n. Lung** soția prof. deputat Pompeiu Țolca după o scurtă și nemiloasă boală a trecut la cele veșnice în ziua de 27 Aprilie în al 31-lea an al vieții și al 11-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctei însoțite de un foarte numeros public venit să-i dea cinstea din urmă, s'au așezat spre veșnică odihnă în cimitirul din loc în ziua de 25 Apr. la ora 15. O deplâng nemângăiatul soț, trei copile orfane, tatăl, mama și nenumărate rudeni, cărora și pe aceasta cale le transmitem condoleanțele noastre.

In veci pomenirea ei!

† **Petru Marinescu.** Un raport scurt ne aduce vestea tristă, că tânărul învățător din Sanislău, Petru Marinescu, în 16 Aprilie a. c. a decedat în vârsta de abia 21 ani. Era un învățător bine pregătit, harnic și ambițios. Dorea să continue studiile la universitate, soartea însă l-a răpus atât de timpuriu. Il regretăm și noi și depunem o lacrimă ferbinte pe mormântul său. Dumnezeu să-l odihnească în pace! *Mg.*

Inspectarea centrelor culturale. În ziua de 25 Apr. a. c. Dl Inspector Radu Cosmin, însoțit de revizorul școlar a controlat activitatea centrelor culturale din Crasna,

Jibou și Ariniș. Cu cele constatate a rămas deplin mulțumit. Felicităm pe dnii conducători. *Mg.*

Când se plătește chiria.

După noua lege chiriașul are obligațiunea de a plăti chiria pe semestrul Aprilie-Octombrie la 6 Mai 1927 chiria veche și la 23 Mai sporul legii.

Această obligațiune fiind generală instanțele judecătorești ar putea interpreta că o au și chiriașii care au termen de plată prin contracte scrise, plata trimestrială.

De aceea ca măsură de prevedere sfătuim pe toți chiriașii să plătească chiria pe întreg semestrul.

Cei cu contracte fără termen, să se conformeze obligațiunii de a plăti chiria la 23 Aprilie și 26 Octombrie al fiecărui an.

Chiriașul va cere comisiunii arbitrară ca să stabilească chiria de bază, în cazul când nu poate fi dovedită cu contract cel mai târziu până la 23 Mai 1927. În caz contrar proprietarul va putea obține evacuarea chiriașului său pe motiv de neplata chiriei.

PARTEA OFICIALĂ

In această parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștientos, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 722—1927.

Învățătorii pedepșiți.

Onor. Inspectorat școlar cu ord. No. 1565—1927 a aplicat pedeapsa avertisment public și prederea salariului de pe 1 zi, învățătorilor mai jos numiți, pentru că au lipsit dela școală o zi fără concediu aprobat în cursul lunii Ianuarie a. c.

Ilie Ariciu din Brebi, Dumitru Șimonca din Hereclean, Ștefan Varga din Chieșița, Teofil Miclea din Brăglez, Gheorghe Trifu din Stâna, Petru Marian din Badon, Valentin Ghinea din Brusturi, Teodor Jugari din Bulgari, Carolina Aciu din Unguraș și Ioan Aciu din Guruslău.

Iar învățătorilor următori pentru că nu au participat la lucrările și ședințele cercului cultural.

Iosif Iakab, Ludovic Bereczky, Iulia Teleky, Maria György, Elena Kajtor și Alexandrina Halasz din Jibou, Ioan Miza din Ciglean, Constantin Vârlean din Urmașii lui Jancu, A. Doros Carei și Cornelia Grama din Ghenciu.

Zălau, la 2 Mai 1927.

No. 1227—1927.

Atelier pentru material didactic.

Comunicăm mai jos spre știre ordinul Onor. Minister al Instrucțiunii cu No 30015—1927.

„Di Revizor, Avem onoare a Vă încunoștința că în Răbaba Horodniceni, jud. Fălcieni funcționează un atelier mecanic pentru confecționare de material didactic și mobilier al Dlui Olteanu Ilie învățător. Ministerul Vă recomandă ca atunci când școlile au nevoie de material didactic și mobilier să țină seamă și de acest atelier care oferă un rabat de 20% pentru tejghele și bănci școlare și 30% pentru toate celelalte articole. Cataloagele atelierului se trimit la cerere. Director General: ss. Indiscifrabil. Subdirector: ss. Indiscifrabil.“

Zălau, la 21 Aprilie 1927.

No. 1228—1927.

Dare de seamă asupra învățământului normal.

Comunicăm mai jos spre știre ordinul Onor. Mișter al Instrucțiunii No. 46,388—1927.

„Domnule Revizor, Dl S. R. Formac, Subdirector general al Învățământului Normal, a întocmit sub auspiciile Ministerului Instrucțiunii, o dare de seamă asupra învățământului normal din România. Această lucrare cuprinde date și concluzii importante. Prin urmare ea este de un real folos pentru cunoașterea originii și evoluției învățământului normal din țară. Ministerul o recomandă călduros membrilor corpului didactic bibliotecilor și comitetelor școlare respective Prețul unui volum 120 Lei. Ministrul: ss. E. Oteșianu.“

Zălau, la 21 Aprilie 1927.

No. 1230—1927.

Curs de apicultură.

Comunicăm mai jos în copie avizul Regiunii III-a Apicole recomandându-l în deosebită atențiune a membrilor corpului didactic primar.

„Ministerul Agriculturii și Domeniilor Direcțiunea generală a îndrumărilor Agricole. Curs popular de apicultură la școala de pomicultură din Bocicăul Mare, gara Bocicău, județul Maramureș 3—9 Iulie, inclusiv 10 Lecțiuni și ședințe practice; Conferențiar Gheorghe Corodan Institutore ambulant de apicultură a subiectele: 1) Însemnătatea și foloasele apiculturii. 2) Descriere albinei (matca, lucrătoarea, trântorii). 3) Produsele albinei: cearea, fagurii, mierea. 4) Stupii (cojnitele, ulee) și stupina. 5) Scoaterea stupilor în primăvară. Potrivirea. Hrănirea de nevoie și speculativă. Adăpatul. 6) Sporirea albinelor. Roitul artificial și natural. 7) Recoltatul mierei. 8) Matcele de rezervă. 9) Boalele și dușmanii albinelor. 10) Așezarea stupilor la iernat. Auditorii: Se primesc 30 persoane; brigadieri silvici, cantonieri de C. F. R. agricultori, învățători, preoți și personalul Ministerului de Agricultură. Auditorii primesc locuință și masă în localul școlii. Pentru organizarea poștei, Ministerul dă un ajutor zilnic de 25 Lei pentru fiecare cursist. Înscriserile până la 15 zile înaintea cursurilor, la școala de pomicultură Bocicăul Mare, școala normală din Sighetul-Marmaței, Direcțiunea generală a îndrumărilor Agricole, Ministerul Agriculturii.“

Zălau, la 18 Aprilie 1927.

No. 1380—1927.

Cursuri de vara pentru dexteritriți.

În baza ordinului Casei Școalelor cu No. 17818—1927 din 4 Mai a. c. cursurile de perfecționare pentru învățătorii titulari

se vor ține și anul acesta tot la școala normală din Deva și vor dura 6 săptămâni (5 Iulie, 15 August). Din județul nostru vor participa în acest an 3 învățători.

Cererile de înscriere se vor înainta revizoratului școlar până la 20 Maiu a. c.

Dacă până la acest termen nu vor intra cereri în număr suficient, se vor delega învățători din oficiu pentru participare la aceste cursuri.

Zălau, la 11 Maiu 1927.

No. 1400—1927.

Recensământul obligaților de școală pe anul școlar 1927—1928.

Tuturor direcțiunilor școalelor primare din jud. Sălaj.

Potrivit ordinului On. Minister al Instrucțiunii publice No. 49.293—1927, în vedere facerea recensământului copiilor, în vârsta de școală pe anul școlar 1927—1928 vi-se expediază formularele necesare, prevăzute la art. 20 din regulamentul pentru aplicarea legii învățământului primar, spre a fi completate cu toate datele statistice corespunzătoare fiecărei coloane din formulare, conform art. 12, 17, 18, 19, 20 și 90 din legea învățământului primar, *ținându-se cu rigoare seamă de instrucțiunile tipărite pe formulare.*

Formularul lit. B. se va înainta revizoratului școlar cel mai târziu până la sfârșitul lunii Iunie 1927, cunoscând, că după acest termen nu se admite nici o amânare.

Neexecutarea până în termen — pe lângă reținerea chitanțelor de plată — va avea cele mai grave consecințe disciplinare.

Zălau, la 12 Maiu 1927.

Nr. 3366—1927.

Conferințele lunare

Cu ordinul nostru No. 2203 din 24 Septembrie 1925 publicat în Nr. 15—16 al acestei reviste, am luat măsură, ca corpul didactic dela școlăle cu 2 și mai multe puteri didactice în primele zile (1—5) a fiecărei luni să țină câte o conferință. Cum în trecut conferințele nu s'au ținut regulat și nu ni s'au înaintat rapoartele cerute, publicăm din nou ordinul menționat și invităm pe Dnii Directori să se conformeze aceluia fără a aștepta sancțiunile obișnuite în cazuri de neglijență cu atât mai mult cu cât acest ordin executat conștiențios servește atât interesele învățământului, cât și cele profesionale a Corpului didactic.

Considerând, că în multe cazuri procesele verbale se redactează sumar, directorii și diriginții școlălelor se invită a trece în procesele verbale amănunțit toate chestiunile discutate, ca din ele să se reconstituie fidel și clar întreaga activitatea conferințelor.

„Pentru a putea promova interesele școlălei și a învățământului într'o măsură cât mai estinsă, invităm corpul didactic, dela școlăle cu 2 și mai multe puteri didactice, ca în primele zile a fiecărei luni să țină regulat câte o conferință sub președinția directorului. În aceste conferințe se vor discuta exclusiv chestiuni de ordin școlar pedagogic și metodic; mersul învățământului: modalitatea delăturării pedecelor ivite în învățământ, și a diferitelor obiceiuri rele constatate la elevi; ordinea și disciplina; conferințe; comunicări; diverse propuneri etc., avându-se în vedere dispozițiile legii, regulamentelor și ordinelor.

Fiecare dirigințe de clasă va prezenta în ședință un raport amănunțit despre situația clasei sale. În baza acestora directorul va înainta revizoratului școlar o dare de seamă generală în care va aminti toate momentele mai importante.

La conferințele în cari se vor discuta chestiuni mai importante se vor invita câte 1—2 învățători pe rând dela școlăle din apropiere cu o singură putere didactică, pe cari îi îndemnăm a participa la aceste conferințe.

În fiecare conferință se va dresa proces verbal în 2 ex. care împreună cu raportul directorului, conferințe (dizertații) comunicări etc., se vor înainta Revizoratului școlar cel mult în 3 zile dela data conferinței. În procesul verbal se vor aminti cu numele învățătorii din apropiere chemați și prezenți.

În prima ședință se va alege un notar pe anul școlar întreg, care va dresa procesele verbale și împreună cu ceilalți membri, va da mână de ajutor directorului la conducerea administrației școlare.

Zălau, la 15 Aprilie 1927.

I. Mango, rev. școlar.

— ASOCIAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL SĂLAJ —

No. 20—1927.

Circular

Către toți membrii Asociației Învățătorilor Secția Sălaj.

În urma deciziunilor ce s'au luat în 21 August și 18 Decembrie a tr. în ședința sa din 31 Martie a. c. Comitetul Central al Asociației noastre a luat la desbatere proiectul de statut pentru înființarea fondului „Căminului Învățătorilor din județul Sălaj” prezentat de către comisia însărcinată cu aceasta și după puține modificări l'a primit.

La acest loc publicăm proiectul de statut și invităm pe fiecare membru al Secției, să bine-voiască a-l consulta, și eventualele modificări ce cred de necesare să se facă în text, să le înainteze subsemnatului Prezidiu, cel târziu până la data de 1 Iunie a. c., ca pe baza acestor propuneri să alcătuiască Comitetul Central textul definitiv, care va fi supus dezbaterii aprobării și adunării generale din anul curent.

Din ședința Comitetului Central al Asociației Învățătorilor din județul Sălaj, ținută în Zălau la 31 Martie 1927.

No. 24—1927.

Către

Domnii Directori și Diriginți de școale.

În conformitate cu hotărârea Comitetului Asociației noastre, adusă în ședința ținută în 21 August 1926 P. 10 am trimis până acum pentru 200 biblioteci școlare câte un exemplar din Analele fostei Reuniuni a Învățătorilor Români din județul Sălaj:

Prețul acestor Anale este destinat pentru augmentarea fondului Căminul Învățătorilor din județ.

Având însă în vedere împrejurarea că la Circularul nostru No. 12—1926 numai 14 școli au răspuns, rugăm și pe această cale pe fiecare din directori și diriginți de școală, ca să trimită costul analelor pe adresa indicată în menționatul circular.

Să nu ne lipsească *bună-voia* de a sprijini și încuraja și în acest mod întreprinderea, care realizată odată ne vor aduce, nouă, celor de azi, mângâiere sultească, iar urmașilor noștri un ajutor neprețuit.

Vitejii dela Mărăști și Mărășești și-au jertfit viața pentru înfăptuirea României Mari, ca fructele bine-făcătoare ale acestei Mari Românii, să le gustăm noi, generația de azi, și care ne va urma.

Noi, învățătorii de azi, trebuie să aducem jertfele, cari ni-se cer pentru cele mai umane scopuri, ca urmașii noștri să ne cinstească cu sfințenie memoria.

Înc'odată reînoin axioma pururea adevăr grăitoare: „Unde-i unul nu-i putere...“.

Șimleu, la 23 Aprilie 1927.

No. 29—1927.

Convocare.

Domnii membri ai Comitetului Asociației Învățătorilor din județul Sălaj, prin prezenta se convoacă la ședință pentru ziua de 9 Iunie 1927, la școala primară de stat din CAREI. Inceputul ședinței la ora 10 a. m.

La ordinea zilei:

1. Deschiderea ședinței.
 2. Raportul președintelui.
 3. Desbaterea proiectului de statut al Asociației Învățătorilor din județul Sălaj.
 4. Prezentarea propunerilor și luarea măsurilor cuvenite, pentru :
 - a) stabilirea definitivă a planului de statut și convocarea adunării generale de constituire a Asociației de ajutorare a familiilor învățătorilor, pentru caz de moarte.
 - b) stabilirea definitivă a planului de statut pentru înființarea fondului „Căminul Învățătorilor“.
 - 5: Fixarea timpului și programei pentru adunarea generală a Asociației noastre.
 6. Alte eventuale chestiuni de ordin general.
 7. Propuneri.
 8. Inchiderea ședinței.
- Șimleu, 23 Aprilie 1927.

Președinte, (ss) *Simion Oros.*

Notar, (ss) *Valeria Lobonțiu.*